

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 70 Din
za inozemstvo 18—

Oglaš po tarifi.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.
Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošti. čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 28. julija.

V narodni skupščini se približuje proračunska debata svojemu koncu in vse kaže, da bo do 1. avgusta izglasen prvi redni proračun naše kraljevine. To je samo na sebi političen dogodek prve vrste. Z njim zapuščamo dobro državnogospodarskega nereda in onih večnih dvanajstinskih provizorijev, s pomočjo katerih smo živeli takorekoč od dneva do dneva in za katerih razpravljanje in izglasovanje je parlament potrošil toliko svoje dragocene politične sile. Z novim proračunom pristopamo normaliziranju prilik, tudi na tem za celotno našo državno življenje tako važnem polju.

Nič se ni treba sramovati priznanja, da prvi od našega parlamenta odobreni proračun ni mojstrsko delo. Še vedno šepa državna organizacija na vseh koncih in krajih in počasnost našega uradnega aparata, pomanjkanje točnega pregleda in vseh strokovnih upravnih, nič manj pa neprestano se menjajoče splošne ekonomske prilike so onemogočile, da bi bil predložen budžetni projekt finančnega ministra odgovorjen stvarnim potrebam. Proračunske postavke za leto 1922. so bile za mnogo upravne grane sestavljene na podlagi kalkulacij iz leta 1920., deloma prevzete iz famoznega Protić - Korosečevega proračuna. Precej romantična je tudi parlamentarna zgodovina našega prvega budžeta. Nič manj nego trikrat se je spremenil finančni odbor, odkar je finančni minister v svojem velikem eksperimentu v dnevi 26. do 28. septembra 1921 orisal stanje našega državnega gospodarstva. Šele 5. decembra je finančni odbor pristopil proračunski debati, toda predno je prišlo do stvarnih razprav, je izbruhnila kriza vlade ter prekinila delo. Pozneje je bil finančni odbor stalno zaposlen z dvanajstimi in drugimi kreditnimi razpravami, tiskanje definitivnega budžetskega predloga, ki predstavlja ogromno knjigo več tisoč strani, se je zakasnelo, v marcu se je vsled novega poslovnika budžetski odbor znova sestavil in šele v aprilu se je pričelo sistematično proračunsko delo.

To delo ni bilo le pregledovalno in kritično. Finančni odbor je marveč gradil budžet takorekoč znova. Treba je bilo za vsako ceno vzpostaviti ravnotežje dohodkov in izdatkov in v to svrhu je odbor le prepegostokrat in na nepravem mestu brezobzirno vihtel svoj nož.

Poudarili smo, da izdelek ni mojstrski. Šele polagoma se v našem parlamentarnem življenju razvijajo strokovne in tehnične sposobnosti za veliko in obsežno proračunsko delo. Navzlic vsem nedostatkam pa je tudi stvarno in ne le politično naš proračun velik uspeh. Končno je ustvarjena podlaga za nadaljno delo, postavljen je v celoti zanesljiv okvir za bodoča leta, ugotovljene so dejanske potrebe našega državnega gospodarstva, če tudi bo treba še mnogo korektur, predno bomo tem ugotovitvam mogli priznati točnost in pravilnost.

Naš prvi redni proračun bo veljal le do konca tekočega leta. Takoj v jeseni bo morala narodna skupščina pristopiti novi budžetni razpravi za leto 1923. To je dobro in koristno, ker se bodo mogli na ta način razmeroma brzo popraviti nedostatki, ki se brez dvoma pokažejo.

Na budžetno razpravo v plenumu parlamenta se še povrnemo. Tudi o njej velja sodba, izrečena o samem budžetu: sijajna ni bila in velikopotezna tudi ne. Mnogo je temu kriva brzina dela, še več pomanjkanje političnega talenta in — takta, ki ga na žalost tako pogosto opažamo v našem političnem življenju. Malo poslancev se je dvignilo na višji politični nivo in mesto plodne kritike, mesto pozitivnih novih smernic smo čuli skoraj le ropotanje kverkulantskih raglajčev. Slovenci smo v tem oziru odnesli — prvo nagrado.

Zveza narodov.

London, 28. julija. (Izv.) Na današnji popoldanski seji sveta zveze narodov je poudarjal lord Robert Cecil, da mora svet zveze narodov pridobiti na avtoriteti med narodi. Dokler reparacijsko vprašanje ni rešeno, ki dosedaj slabša mednarodno atmosfero, ne more biti govora o končnem miru. Nemčija bi ne mogla bolje dokazati, da deluje za mir, kakor če pristopi k zvezi narodov.

Berlin, 28. julija. (Izv.) «Wolfon urad» poroča, da je angleška vlada imenovala Balfourja in Fisherja za zastopnika angleške vlade pri prihodnjem zasedanju sveta zveze narodov. Tretji zastopnik še ni določen.

Važne razprave v finančnem odboru.

ŽELEZNIŠKI SLUGE. — SLOVENSKE BOLNICE. — DAVEK IN DRAGINSKE DOKLADE. — POROČILO DRŽAVNIH PREHRANJEVALNIH POSOJIL.

Beograd, 28. julija. (Izv.) Finančni odbor je danes sklenil, da se postavijo komisariji v upravi monopolov.

Tekom razprave o predlogu posl. Deržića, da se železniški sluge v Sloveniji ne smatrajo kot uslužbenci poedinih uradov, temveč kot železničarji, da se jim na ta način prizna tudi draginske doklade, je prišlo med prometnim in finančnim ministrom do nesoglasja. Prometni minister je pristal na gorenji predlog, dočim se je finančni minister branil sprejeti ga. V sled tega ni prišlo do odločitve ter bo o tem končno sklepal ministrski svet, kateremu se to vprašanje predloži.

Intenzivna je bila debata o predlogu poslance dr. Kukovca, da naj se popravi amandman finančnega odbora o bolnicah v Sloveniji. Finančni odbor in finančni minister sta namreč zahtevala, da se sme presežek dohodkov slovenskih bolnic porabiti šele po predhodni odobritvi finančnega ministra in finančnega odbora. Kasneje pa se je ugodilo zahtevi posl. dr. Kukovca, da ostane presežek na razpolago slovenskim bolnicam.

Finančni odbor je danes tudi razpravljal o spremembah pri maksimiranju draginskih doklad za sluge, ki

plačajo več kot 5 dinarjev direktnih davkov. Finančni minister je vsled zahteve večjega števila poslancev maksimiral davčno stopnjo na 30 dinarjev. Poslanci so zahtevali stopnjo 50, pri hišnih posestnikih pa 100 dinarjev. Odbor bo o tem odločeval jutri. Finančni minister je pristal na predlog poslance Drogenika, da uživajo tudi državni uslužbenci, ki imajo kako posestvo, draginske doklade, ako direktni davki od posestva, izvzemši hišo, v kateri stanujejo, ne znašajo nad 30 dinarjev.

Z ozirom na dejstvo, da je potom amandmana predlagan k finančnemu zakonu nov člen 89., da vrnejo korporacije in zadruge do 1. januarja državni posojilo za prehrano (okoli 180 milijonov dinarjev), in sicer korporacije do 1. januarja 1924, nakupovalni konzumi javnih nameščenecv pa do 1. januarja 1927, je republikanec Gionović stavil predlog, da se ministrstvu za socialno politiko da poseben kredit do 20 milijonov dinarjev kot podpora za potrebne zadruge nameščenecv, poljedelcev itd. v pasivnih krajih. Finančni minister je na ta predlog pristal z dodatkom, da o predlogu sklepa ministrski svet.

Sprememba zakona o oblasnih samoupravah.

IMENOVANJE VELIKIH ŽUPANOV V AVGUSTU. — OBLASTNE VOLITVE V NOVEMBRU. — KLASIFIKACIJA ŽUPANOV IN GLAVARJEV.

Beograd, 28. julija. (Izv.) Notranji minister je predložil skupščini zakonski predlog o izpremembi čl. 23 zakona o oblasnih in srezkih samoupravah. Po novi določbi se mora do 1. septembra izvršiti imenovanje oblasnih velikih županov, ministrstvo pa mora pripraviti vse potrebno za nameščenje in pričetek oblasnih uprav.

Čl. 26. se po izmeni glasi: Veliki župani imajo čin in plačo državnih svetnikov.

Čl. 28.: Za oblasne velike župane se morejo v roku prvih treh let imenovati tudi osebe, ki imajo kvalifikacijo za državne svetnike, predvidene v točki I. čl. 11 zakona o državnem svetu in državnih sodiščih. Istotako se morejo v roku pr-

vih treh let v slučaju pomanjkanja uradnikov s potrebnimi pogoji imenovati za okružne načelnike in srezke poglavarje osebe, ki so sedaj na teh položajih. Ako ni niti teh, pa osebe s srednjo ali kako strokovno šolo (vštevši strokovno politično šolo), ki so v državni službi vsaj polovico dobe, ki jo zahteva zakon in so dovršile 30 let. Odredba o polaganju praktičnih izpitov stopi v veljavo dve leti po izvedbi zakona.

Predlog pride jutri v razpravo. Beograd, 28. julija. (Izv.) Demokratski in radikalni klub sta se sporazumela, da se morajo izvršiti volitve v oblasne skupščine prvo nedeljo meseca novembra.

Seja narodne skupščine.

BRZI TEMPO RAZPRAV. — PRORAČUNI TREH NADALJNIH MINISTRSTEV SPREJETI.

Beograd, 28. julija. (Izv.) Današnja seja skupščine se je pričela ob 8.15 in je bila na dnevnem redu razprava o proračunu poljedelskega ministrstva. Govorili so poslanci Filipović, Kranjc, Crnković, Rajić, Rebac, Milanović, Jeremić, Kisovar, ki se je prvič oglasil k besedi. Nemančić in Lazić. Proračun je bil sprejet z veliko večino.

Nato je sledila razprava o proračunu ministrstva za šume in rude, ki je bil po govorih posl. Stankovića in Pušenjaka sprejet z veliko večino.

Na popoldanski in ponočni seji narodne skupščine se je razpravljalo proračun ministrstva za soc. politiko. Govorili so

Gostinčar, ki je opozarjal na stanovanjsko vprašanje, Voja Lazić, Brandner, Brkić, Gjonović in Zujović, ki so v glavnem ponavljali principe, katere so uveljavljali že v interpelacijah in tekmo debata v zakonodajnem odboru. Pritoževali so se tudi, da se država premalo briga za invalide in dobrovoljce, katerih podpora je nezadostna. Istotako so kritizirali zakon o pobijanju draginje, ki ne zadostuje in bi bilo treba izdatnejših ukrepov. Proračun ministrstva za soc. politiko je bil izglasovan ob 23.30. Nato je bila seja zaključena. Jutri bodo razpravljali o proračunu še ostalih ministrstev.

VALUTNE KONFERENCE V BEOGRADU.

Beograd, 28. julija. (Izv.) Finančni minister je pozval za danes na konferenco zastopnike beograjskih bank. Konferenca je razpravljala o labilnosti dinarja in neprestanem valovanju francoskega franka.

OBČINSKE VOLITVE V BOSNI.

Sarajevo, 28. julija. (Izv.) Vse priprave za občinske volitve so končane, volilni imeniki razporejeni. Vlada pa še ni objavila točnega termina, kdaj se bodo volitve vršile.

DIREKTA POGAJANJA MED FRANCIO IN RUSIJO.

Dunaj, 28. julija. (Izv.) «Neue Freie Presse» javlja, da se bo vršil v kratkem sestanek med Cicerinom in zastopniki francoske vlade. Ta sestanek ljudskega komisarija za zunanje zadeve z delegati Francije bo služil za zblizanje obeh držav in odstranitev vseh nasprotij, ki so se pojavile na konferencah v Genovi in Haagu. Konferenca se bo vršila najbrže v Švic.

NEUSPEH SPAHOVCEV V BOSNI

Tuzla, 28. julija. (Izv.) Včeraj so sklicali Spaho, Hrasnica in dr. veliko zborovanje v trgu Puračiću pri Tuzli. Ko so opazili sebi nasprotno razpoloženje zbrane množice, so pretvorili zborovanje v skupščino zaupnikov. Kljub temu je pri vstopu Spaha tudi ta mala peščica sprejela Spaha z žvižganjem in s protesti. Nato je v bližini priredil Maglajić s svojimi poslanci zborovanje, na katerem je bil viharo aklamiran. Celokupni zbor se je izjavil za njega.

EPIDEMIJA TIFUSA NA ČESKEM.

Praga, 28. julija. (Izv.) V Pragi se je v zadnjih dneh pojavilo nenadoma veliko števil tífusa. Tudi z deželi prihajajo poročila o številnih slučajih obolenosti na tífusu. Preiskava je dognala, da je epidemija, ki se vsako uro bolj širi, izšla iz dijaške menze v Pragi. Dijaki so raznesli epidemijo tudi križem po deželi, ko so se razšli na počitnice. Bolezen je zelo resnega značaja in smrtni izidi se stalno množijo. Sanitetne oblasti so odredile najobširnejše priprave za pobijanje te nevarne epidemije.

Pred ratifikacijo sporazuma z Italijo.

RATIFIKACIJA SE IZVRŠI ŽE V PAR DNEH.

Beograd, 28. julija. (Izv.) Kljub demisijskega kabineta Facta se poroča iz Rima, da je bil de Facta pooblaščen, da z ukazom ratificira izvedbo rapalske pogodbe in zadrskih konvencij. Pričakuje se, da bo italijanski kralj še ta teden podpisal tozadevni ukaz. Ratifikacija se predloži skupščini, ki pride na vrsto za razpravo o stroških delegacije za razmejitve.

Beograd, 28. julija. (Izv.) V minist-

stvu za zunanjo politiko se je sestavila posebna komisija delegatov in ekspertov, ki se bodo sestali na konferenci za reško vprašanje. V to komisijo pridejo kot delegati gg. Angiellinović, Kučić, Petrović, Trifunović, Smolaka, Laginja, Šilović, dr. Nedeljković, Sisić in admiral Prica, kot eksperta pa dr. Figatner, odvetnik z Reke in Stipanović, ravnatelj Primorske banke.

Italijanska vladna kriza.

GIOLITTI IN NEDA ODKLONILA MANDATE. — VERJETNOST KABINETA DE NAVA-ORLANDO.

Rim, 28. julija. (Izv.) Kakor je bilo pričakovati, je Giolitti v izgovoru na svojo visoko starost in svoje nepopolno zdravstveno stanje res odklonil ponujeni mandat za sestavo vlade. Kralj je poklical k sebi zopet voditelja klerikalcev Medo, ki je nato res stopil v stike s strankami, a naletel pri desnici na tako odločen odpor, da je svojo misljo že po par urah odložil. Ob tej priliki je označil kralju kot najpripravejšega moža za rešitev krize posl. de Nava. Istega mnenja sta bila tudi predsednika zbornice in senata de Nicola in Tittioni, ki ju je sprejel kralj v avdienci za Medo.

De Nava je stopil naprej v stike s kler-

rikalci, ki so mu obljubili pod gotovimi pogoji svojo podporo. Pač pa so mu podporo odrekli socialni demokrati, ki se sedaj zavzemajo zopet za Orlando. Vendar pa smatra de Nava, da njihovo nasprotovanje ne bo nepremostljivo. V tem smislu je poročal kralju, ki mu je nato oficijelno poveril sestavo vlade.

De Nava se je nato odpeljal v Finggi, kjer se nahaja Orlando, s katerim se bo skušal sporazumeti. Časopisje je zopet bolj optimistično in izraža nado, da se bo posrečila kombinacija de Nava-Orlando, ki bi bila v momentani situaciji najugodnejša.

Bavarsko nemški konflikt v novem stadiju.

PISMO DRŽAVNEGA PREDSEDNIKA BAVARSKEMU MINISTRSTVU PREDSEDNIKU. — ZADNJI POSREDOVALNI POSKUS.

Monakovo, 28. julija. (Izv.) Danes zjutraj je prispelo v roke ministrskega predsednika grofa Lerchenfelda pismo državnega predsednika, ki pravi: «Moja dolžnost je, da kot zaščitnik državne ustave in državne misli v smislu člena 48. državne ustave delujem na to, da se bavarska uredba ukine. Stori pa bom po ustavi dovoljene korake šele tedaj, ko bom prepričan, da so zadnja sredstva za mirno poravnavo izčrpana. Prosim Vas, gospod predsednik, da v dobrobit nemškega ljudstva in naše države, ki nama je enako na srcu, še enkrat preudarite, ali ni mogoče, da si ta korak prihranimo. Ob tej priliki še enkrat poudarjam, da je naziranje bavarskega prebivalstva napačno. Zagotavljam Vas, da zakon o zaščiti države ne krajša posebnega značaja posameznih dežel in z ozirom na ustavno upravičenost pred-

stavlja le moč države, katere vzdrževanje sem si stavil za nalogo.»

Jutranji listi poročajo, da je vsled tega pisma stopila kriza med Berlinom in Monakovom v nov štadij. Kakor poroča «Germania», se v Berlinu silno trudijo krizo čimprej poravnati. Listi iz Monakovega naglašajo, da gleda vsa javnost upalno v bodočnost in je prepričana, da bo prišlo skoro do sporazuma.

Odklonjen protidinastičen predlog na Bavarskem.

Monakovo, 28. julija. (Izv.) V ustavnem odboru deželnega zbora je predlagala neodvisna stranka, da se vsi, ki upajo priti na prestol, izženejo iz Bavarske. Nadalje tudi, da se vsak član bivše kraljeve rodbine, ki se ga najde na Bavarskem, kaznuje z zaporom 3 mesecev do 5 let. Predlog je bil odklonjen.

Vladna kriza na Madžarskem.

Budimpešta, 28. julija. (Izv.) Težkoče, na katere je zadela vlada pri reformi zemljiškega davka, so napotile ministra Kallajda, da je podal demisijsko. Kakor se čuje namerava celokupna vlada odstopiti.

VELIKE DEMONSTRACIJE V VARŠAVI.

Dunaj, 28. julija. (Izv.) Kakor poročajo iz Varšave, je prišlo tam včeraj do velikih demonstracij Pilsudskemu, ker ta noče potrditi od glavnega odbora sejna mu predlaganega ministrskega predsednika Korfantyja. Morala je posredovati policija na konjih.

POBEGLI IRSKI VJETNIKI.

Belfast, 28. julija. (Izv.) «Reuter» javlja, da je 105 političnih vjetnikov ušlo iz zaporov v Dunaalku na ta način, da so s pomočjo mine napravili v zidu veliko luknjo. Eksplozija je bila tako silna, da se je čula po vsem mestu in je porušila tudi nekaj poslopj.

ZNIZANJE TOVARNIH TARIF NA ANGLEŠKEM.

London, 28. julija. (Izv.) Po sporazumu z vlado so železnice znizale tovarne tarife, tako da znašajo sedaj še 75 % več kakor pred vojno. Pred reduciranjem so bile za 112 % večje.

VELIK VRELEC MINERALNEGA OLJA NA SLOVAŠKEM.

Praga, 28. julija. (Izv.) V Kbelu na Slovaškem so našli nov studenec rudninskega olja, ki je napolnil v sedmih dneh 70 cistern s približno milijon kilogrami surovega olja. Olje brizga iz globočine 230 m do 35 m visoko nad površje. Zdi se, da je v okolici tega studenca še več enakih.

POŽAR.

Maribor, 28. julija. (Izv.) V noči od četrti na petek so začeli v Ražvanjah pri Mariboru goret gospodarska poslopja posestnikov Čebeja in Rečnika, ki so popolnoma zgoreli. Prišlo je sicer takoj na kraj nesreče 8 požarnih bramb, vendar niso mogle več rešiti žita. Izgnali so le živali in lokalizirali ogenj škoda je znatna.

Naraščaju in deci jugoslov. Sokolskega Saveza.

Prvi predizletni dan, ki je bil posvečen našemu naraščaju in naši deci, je za nami. Vzklili radosti in navdušenja, ki so zveneli iz vaših vrst in iz množice pozdravljajočega vas občinstva, odneva- jo v vseh vaših srcih, kamor se je vžga- la v neizbrisne spomine veličastna sla- va tega v resnici sijajno uspešnega uvoda v naš L. vsesokolski zlet!

Sedaj, ko ste se razšli, mili naši brat- ci in sestre, iz bele Ljubljane širom naše očetnjave in na svojih ljubljenskih domovih obnovljate spomine na veliki svoj dan ter pripovedujete roditeljem, prijateljem, znanem, kaj vse ste doži- veli in videli, sprejmite od nas zahvalo in priznanje za odlično delo, ki ste ga brezhibno in požrtvovalno izvršili v po- veličanje lepote in vzvišenosti sokolske misli!

Vaše duše so tej misli prisegle zve- stobo in so se ob največji navdušeno- sti nas vseh zaobljubile služiti ji do po- slednjega diha z naraščajočo tvornost- jo vseh vaših navedenih in telesnih kreposti!

Vaši češkoslovaški bratci in sestre so vam prinesli v dar in v trajen spo- min za vse veke sklenjenega pobratim- stva med njimi in vami dragocen pra- por, ki se naj vedno ponosen in neoskru- njen vije na čelu vaših nepreglednih, od dne do dne množičnih se vrst! Ponos- en in neoskrunjen prehajaj iz rok v roke, ko novi naraščajniki stopijo na vaša mesta, a se vi zgnete pod vne- majočim sijajem čestitljivih sokolskih praporov na mesta nas, ki vas objema- mo z vso ljubeznijo svojih src!

Ostanite, bratci in sestre, neustra- šeni, zavestni, vedno deloljubni, svojim dolžnostim, pokorni, vztrajni, na pri- padnost k Sokolstvu ponosni, vsekakor pa stvarno dostojni in požrtvovalni gla- sniki in širitelji naše neminljive sokol- ske ideje bratstva, enakosti in svobode! Uverjeni smo, da se ne varamo v svo- jem pričakovanju: iz vaših vrst raste in se množi bodoči naš sokolski rod na čast domovine, v njeno moč, veličino in brambo!

V prepričanju, da se ob prihodnji pri- liki zopet snidemo v pomnoženem šte- vilu, v povečanem navdušenju in v še popolnejši pripravljenosti, vam pošilja- mo iskrene, bratske pozdrave!

Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega Saveza.

Zahvala Ljubljani.

Ob dnevu naraščaja, ki je otvoril slav- nosti L. jugoslovenskega vsesokolskega zleta, je prebivalstvo našega mesta ju- goslovanski sokolski naraščaj prijazno sprejelo. Skoro vsi hišni posestniki so okrasili svoje hiše z zastavami, premno- gi meščani so vrhutega okitili svoja sta- novanja. Ljubljana si je nadela slavnost- no obliko.

Velike množice so presrečno pozdrav- ljale naš naraščaj in našo deco, poseb- no iskreni in navdušeni pozdravi vse Ljubljane so veljali češkoslovaškemu sokolskemu naraščaju.

Vsa sokolska mladina je spričo lju- beznivosti in gostoljubnosti našega me- sta, ki ji je z njima izkazovalo svojo pozornost ves čas njenega bivanja med nami, pomnila s seboj najlepše vtiske in spomine.

To bodi v čast beli Ljubljani in vse- mu njenemu prebivalstvu!

Smatramo za svojo dolžnost, da vsa- kogar, ki je kakorkoli pomagal, da je dan naraščaja kar najlepše in najsloves- nejše uspel, zahvaljujemo za vse, kar je storil po zapovedi lastnega srca in brat- ske naklonjenosti.

Tej prošnji pridružujemo prošnjo, naj nam bela Ljubljana ostane enako na- klonjena tudi v bodočih dneh naših ve- likih sokolskih praznikov.

Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega Saveza.

V Ljubljani, dne 26. julija 1922.

bojni volji izbrani občini, kateri bo- do hoteli ... (il) vzrok ostati n. pr. v Ljubli- ni ter izjaviti, da pač ne more nade- ljevati potovanja? Tudi v tem oziru je zakon zelo nejasen in dopušča va- ko interpretacijo. Gotovo je le, da ne- derogira izgonne pravice občine. To- da kakšne institucije bi potem postali izgonniki uradi!

Zakon je v obliki, kakor je objav- ljen, akoraj neizvedljiv. Treba ga bo podvreči temeljiti reviziji. Nujno pa je, da se vsaj z izvrševalno naredbo po- jasni nekateri najbolj nejasni pojmi.

Politične beležke

† Pred imenovanjem državnih svet- nikov. Ministrski predsednik Pašić je dobil pooblastilo, da mesto kraljevega kandidata za državni svet, Maksa Ce- movića, predlaga druga. V zvezi s tem se je pojavila kandidatura bivše- ga podbana Franka Potočnjaka, ki je prispel večeraj v Beograd. Vendar pa radikali tej kandidaturi niso naklonje- ni, Potočnjak sam bi rad postal za- grebški veliki župan. Radikali forcira- jo kandidaturu Jovana Tomića.

† Nov poslanec. Mesto demokrat- skega poslanca Mihajla Živkovića pri- de v skupščino gimnazijski ravnatelj M. Aleksić.

† Ob obletnici vojne. Beograjski «Novi List» priobčuje ob priliki osem- letnice vojne napovedi potek avdijen- ce, v kateri je bil Nikola Pašić spre- jet od ruskega carja dne 2. februarja 1914. Todenjaki ministri predsednik Srbije je naprosil Rusijo za pomoč ter želel 120.000 pušk in nekaj topov, zla- sti havbice. Car mu je obljubil, da bo govoril z zunanjim ministrom Sazo- nom, da ugodi njegovi prošnji. Nato je car vprašal gosp. Pašića, koliko Srbo- Hrvatov živi v Avstro - Ogrski ter kaj oni mislijo in žele. Gosp. Pašić mu je vse naštel ter opozoril carja tudi na Slovence, «rekavši, da oni graviti- raju Srbo - Hrvatima i da će primiti srpsko - hrvatski jezik za svoj; pošto je njihovo narječje rdjavo i pošto su oni davno izgubili svoju nacionalnu samostalnost». Opozoril je gosp. Pašić carja tudi na nekoga Slovenca (Ivana Hribarja), ki je snoval v tistem času v Petrogradu slovanško banko. Carju se je to zelo dopadlo. V nadaljnjem pote- ku avdijen- ce je gosp. Pašić pojasnje- val pokret Slovanov v Avstro - Ogrski ter podarjal, da vidijo oni rešitev le od Rusije, ali od Srbije. Car mu je de- jal, da vé, kako slabo ravna Avstrija s Slovani in pristavi, da če ne bo pre- nehala s svojo protislovanško politiko, da ne bo dobrega konca. Na koncu mu je car dejal, da naj pozdravi kra- lja Petra ter se poslovil od njega po srbski, češ: «Za Srbiju učinim čemo sve». ... Popis avdijen- ce s carjem se nahaja v uradnem poročilu, s katerim je gosp. Pašić obvestil o njej srbsko vladu. Vsekako zanimiv dokument iz- za časa pred svetovno vojno, ki kaže narodno mišljenje srbskih političnih voditeljev ter njihovo skrb za bodoč- nost vseh Jugoslovanov.

† Zanimiva polemika se je razvila povodom znanega Trumbićevega go- vora o fondu bivšega Jugoslovanske- ga Odbora. Bivši član tega odbora dr. Frank Potočnjak objavlja v «Radika- lu» izjavo, katere ost je očitno napre- jena proti dr. Trumbiću. Dr. Po- točnjak pravi: «Jugo-slov. Odbor je imel svoj finančni fond, plasiran v Lloyd - banki in pri trgovcu Mitroviću v Londonu, s katerim bi se naj vzbra- vali člani odbora in vsi stroški. S fon- dom je razpolagal dr. Trumbić popo- loma samovoljno in brez kontrole. Te- kom emigracije so bili potrošeni šte- vilni milijoni, a do danes še ni bil po- ložen račun ne javnosti in ne odboru. V pomanjkanju dovoljnih sredstev je odboru prihajala v pomoč srbska vla- da. Člani odbora so bili dvojni: eni so vodili akcije med našim narodom, raz- tresenim po celim svetu, in propagan- do pri antantnih silah in v nevtralnih državah in so prejeli podporo srbs- ke vlade, drugi pa so se nastanili v katerikoli mestu in tako spadali v odbor. Med poslednjimi so mnogi mo- rali prejemati vsa sredstva od Odbora. To je od dr. Trumbića, a ničesar od srbske vlade». Dr. Potočnjak je priob- čil to izjavo kot repliko na notico «Radikala», da je bil dr. Trumbić edini član odbora, ki ni prejel cel čas nru- bene dnevnice od srbske vlade na Kofu.

† Pamet prihaja počasi, pa sigurno. Hrvatski blokaši v začetku kratkoma- lo «niso priznali» upravne razdelitve države in so jo imenovali «parcelaci- jo» Hrvatske, kakor bi ne bila cela država razdeljena na manjše upravne enote. No, pa so se že začeli pomirjati z gotovimi dejstvi in belovarska blo- kaška «Nezavisnost» piše v članku «Oblasni izbori»: «Končno te oblasti — kakršnekoli one bile — dajejo ven- dar neko avtonomijo, dajejo ljudstvu potop skupščine nekako sodelovanje v vladi. Zakaj ne bi mi vsaj tam, kjer smo v večini, vzeli del oblasti v svoje roke in da s pravičnim in modrim iz- vrševanjem te oblasti dokažemo, da smo kulturnejši in sposobnejši za vla- do od sedanjih vlastodržcev». — Po- časi se bodo blokaši popolnoma spo- metovali, ker ljudstvu niti na misel ne prihaja, da bi bojkotiralo samoupravo, kakor je tudi že sito bojkotiranja pa- rlameta.

Po svojo

— Pašisti došli nalog, da se pri- pravi za volitve. Tiskovni urad la- šistovske organizacije v Rimu je izdal tole poročilo: Sedanja vladna kriza in težkoče pri njenem reševanju krajšajo življenje XXVI. narodni skupščini. Po- trebno je torej, da fašizem začne brez nadaljnjega odlaganja priprave za volitve. Vodstva pokrajinskih zvez morajo brez obotavljanja postaviti na dnevni red svojih prihodnjih sestankov točko: «Volil- ne priprave».

— Italija in Albanija. Albanska vi- da se je v Rimu opravičila radi zadnjih «pogromov» proti Italijanom, vrnila je zaplenjeni parkir «Mafada», in plačala škodo za pokvarjeno pohištvo v ita- lijanski pošti v Draču.

— Podržavljene advokature v Bolgariji. Beograjski listi poročajo, da je izdelala bolgarska vlada zakonski na- črt o podržavljenju advokature. Načrt, ki je zbudil splošen odpor vseh odvet- nikov, je že predložen obratno.

— Proti svobodni tiska na Madžar- skem. Budimpešta 27. t. m. Predlog bivšega četa tiskovnega urada Eckhar- da, ki ga je večeraj stavil skupščini in ki zahteva, naj se za vedno ustavi 4 li- beralni listi «Az Est», «Magyar Orszag», «Pesti Naplo» in «Vilags», ker so ba- le krivi izbruha revolucije, se danes v skup- ščini ni razpravljaj, temveč se je stavi- la na dnevni red jutrišnje seje. Zagotavlja se, da večina vladnih strank ni ničesar vedela o tem predlogu, tako da gre le za individualni predlog tega novega člana vladne stranke. O stališču vlade se iz- javlja, da min. predsednik grof Bethlen ni pripravljen v sedanjem trenutku za- govarjati tako ostro odredbo.

— Reorganizacija sovjetske diplo- macije. «Times» javljajo iz Berlina, da se je tam te dni vršila važna konferen- ca predstavnikov sovjetske diplomacije pod predsedstvom Čičerina. Konferenca se je bavila izključno z reorganizacijo sovjetske diplomatske službe. Čičerin se je izrazil, da sovjetska vlada ne razpo- laga z zadostnim številom usposobljenih diplomatov. Predlagal je, naj bi se upo- rabilo gotovo število diplomatov iz car- ističnih časov.

— Stavka ameriških železnčarjev traja še vedno. Pogajanja za končanje stavke so se že sedmič nepopolno kon- čala. Predsednik Harding bo osmič ose- bon vodil pogajanja. Ameriške železnice so stavljene pod oblastno nadzorstvo. Nad 20 ladij odide vsak dan v Avstrali- jo po premost, ki ga Amerikanci vsled stavke ne dobe doma.

Prosveta

Zagrebsko gledališče. (Nekaj stati- stike.) Od 23. avgusta 1921 do 4. junija je dalo zagrebsko gledališče 155 dram- skih, 161 opernih, 4 operetne, 81 balet- nih, in 2 svedani predstavi ter dve mati- noji. Igralo se je 89 del in sicer 16 arbo- hrvatskih, 4 češke, 11 ruskih, 5 poljskih, 19 francoskih, 13 italijanskih, 10 nem- skih, 8 angleških del, dalje 2 norveški in 1 ameriško delo.

Ihsen Henrik: «Gospa z morja». Igra v petih dejanjih. Iz norveščine preložil Vojeslav Molé. V Ljubljani 1922. Zalo- žila Tiskovna zadruga. Str. 160. Pesnik dr. Vojeslav Molé se je lotil bvalovred- ne naloge, prevesti nam vsaj glavna Ihsenova dela iz originala. Ne ravna se po kronološkem redu, ker «Gospa z morja» je nastala leta 1886, ko je imel avtor že 58 let. Jaz bi želel, da prevede vsaj še «Stebre družbe», «Noro», «Šra- bove», «Sovražnika ljudstva», «Divjo hove», in izmed kasnejših dram «Johna Gabriela Borkmanna». Kristanov prevod «Romsersholma» naj bi se natisnil kakr- šen je. Ker Kristan je pisal lep stil. Dr. Molé je živel dokaj let med Poljaki in je zato čut za slovensčino nekoliko iz- gubil. Pa prevajanje samo vpliva na je- zik; tuje fraze, tuja razvrstitev besed in ves stil originala se odražata v sloven- ščini, ako ni prevajalec posebno močan. Tako verjem, da je izvršil dr. Molé ta- le svoj prevod prav vestno, toda njegov prevod ni lep. Besede «pa», «pač», «to- da», uporablja po nepotrebnem nešte- tat in kar kupoma; razloček med be- sedama «cel» in «ves» mu je neznan in nemških izposojenih se ne izogiblje niti tam, kjer imamo lepše domače izraze. Kazalniki «ta, ta, to» in zaimek «jaz, on, vi» se ponavljajo čisto po germanskem načinu do zoprotnosti. Privesti do ideje, gledati, da —, priti na to, — se raz- ume, — kritizati pot, biti v stanu, — dal me je iti, vsledimo se, — kar se mene tiče, — držati besedo, — priti na misel, — moreš izbirati, — moreš zadržati itd. ni naše, nego tuje. Ne piše se «predpol- dne», nego dopoldne; ne «ravno», nego prav; ne «imeti čas», nego utegniti; ne «odpočinite», nego odpočite; ne dajte so- dajvice in sok, nego dajte sodavice in soka; beseda «nastrujenje» je ruska in ne razume slovenska širša publika: «nezapopadljivo» je barbarski nemščem za nerazumljivo, nepojmljivo; dopasti, obnašati, podati se, jebas, vsled so nem- ške preloženice. Ild. O stilu ne govorim: marsikje je trd in neuziten. Dramaturg sloven. gledališča bo moral torej prevod temeljito piliti, predno bo zrel. Zakaj prevod mora biti vreden, predvsem pa lep in čist. Drama je umotvor po vsebi- ni in obliki, po jeziku in stilu. Bodoče prevode preglej torej pred tiskom slov- ničar in stilist!

Sokolsstvo

Dijaški in vojaški dan

Jugosloven. vsesokolskega zleta.

Prekrasni vtisi nepozabnega naraščaj- skega dneva se še niso razpršili in že je pred durmi drugi predizletni dan: dan našega vojaštva in dijaštva. Da nasto- pita vojaštvo in dijaštvo roko v roki na en dan — to ima svoj globlji pomen. Na- še dijaštvo so naši bodoči inteligentje, so naši bodoči profesorji, zdravniki, po- litiki — so naši bodoči narodni voditelji in duševni delavci. Oni bodo nadaljevali zgradbo naše kulture, bodo reševali naša gospodarska vprašanja, bodo de- lali našo politiko. Ali vse to delo se bo moralo vršiti nemoteno, da bo moglo zaznamovati uspehov. V tem ko bo naša inteligenca v tili sobici reševala težke probleme, kako dvigniti kulturni in go- spodarski položaj naše kraljevine, bo stalo zunaj na straži naše vojaštvo s puško v roki in čuječe pazilo, da se ne prikrade v hišo sovražnik in ne razdere skoro že dovršenega dela. Ta medseboj- na idejna zveza dela naše inteligenice in našega vojaštva naj se že na zunaj do- kumentira s skupnim nastopom voja- štva in dijaštva na II. predizletni dan. Kakor je naše Sokolstvu naklonjeno ob- činstvo pozdravilo naraščajski dan in z zanimanjem sledilo telovadbi našega Sokolskega naraščaja, prav tako — o tem niti najmanj ne dvomimo — bo po- hitelo tudi prihodnje nedeljo na zletno telovadišče, da s številno vdeležbo po- kaže svoje simpatije do našega dijaštva in vojaštva.

Naše vojaštvo ne nastopi sedaj šele prvič na Sokolskem dnevu. Menda ni še bilo Sokolske prireditve v večjem obse- gu v svobodni Jugoslaviji, kjer bi poleg Sokolov ne nastopilo tudi naše vojaštvo. Kdor je bil na lanskem pokrajinskem zletu v Osijeku, gotovo ne bo nikoli po- zabil prekrasnega trenutka, ko je med velikanskim navdušenjem navzoče tisoč- glave množice prikorakala na telovadi- šče četa krepkih naših junakov v voja- škoi oprmi in izvajala z neprekosljivo dovršenostjo svoje proste vaje s puška- mi. V tistem trenutku se je zavedel vsak- bolj ko kdaj prej velikanske razlike med preteklostjo in sedanjostjo: prej tuja armada, boreča se za tuje interese in proti nam, sedaj armada, ki jo s pono- som imenujemo «naša»! In Sokolstvo, prej preganjano, a vendar krepko se razvijajoče, sedaj organizacija, s katero stopa naša armada roko v roki. Da, vo- jaštvo in Sokolstvo, to sta dana dve organizaciji, na kateri more mlada naša država v vsakem slučaju in brez pridrž- kov računati. Sokolstvo in vojaštvo po- bratima — v tem je izražen ves velika- ski preobrat, ki se je izvršil z razpadom stare Avstrije in z ustvaritvijo naše kra- ljevine.

Uverjeni smo, da bo enako globok in nepozaben vtis kakor lani v Osijeku za- pustil v vseh tudi letošnji nastop naše- ga vojaštva na nedeljskem predizletnem dnevu.

In dan dijaštva! «Mladenč, vi naš upl» je pel Prešeren v svoji «Zdravilji- ci». Toda up je tedaj, ako se zavedajo svojih velikih dolžnosti, ki jih imajo do države in naroda, če urijo vse svoje sile tako, da bodo postali koristni člani na- roda, iz katerega so izšli, in države, ki jim daje možnost izobrazbe. Naše voja- štvo se teh dolžnosti zaveda. Pred očmi mu je stari rimski izrek, da le v zdravem telesu prebiva tudi zdrav duh, ne pri- pravila si za bodočnost samo «uma svitlega meča», temveč krepi tudi svoje mišice, da doseže starodavni ideal po- polnega človeka: vsestransko duševno izobrazbo, združeno s popolno telesno razvitenostjo. Kako resno pojmuje naše dijaštvo to svojo nalogo, hoče pokazati na nedeljskem predizletnem dnevu; nje- gov nastop naj zbudi še one redke omah- livce, ki menijo, da telesna vzgoja ni prav tako važna kakor duševna vzgoja.

Naše občinstvo bo pa naše dijaške vrste gotovo pozdravilo z ono prisrč- nostjo, ki jo zasluži.

Nihče naj ne zamudi obiskati Sokol- ske razstave, o kateri so prinesli naši dnevniki zelo laskava poročila. Razstava je na tehnični srednji soli na Mirju in odprta vsak dan od 8. do 12. in od 2. do 6. ure.

Bratska sokolska društva prosimo, da si pravočasno naroče vse potrebni- ne za zlet: telovadne hlače in majice, kri- la in bluze za članice ter čepice za bra- te, ki korokajo v povorki v telovadni obleki. Naročila pošljite najkasneje do dne 6. avgusta na trdko P. Capuder, dobavitelj JSS, Ljubljana, Vidovdanska

Sport

Najboljše provincialno moštvo Ma- džarske: Med moštvom Szeged A. C. in Gyömrő A. C. se je vršila zadnje dni no- gometna tekma za naslov «najboljšega» provincialnega moštva Mađarske. Zma- gal je Szeged A. C. s 5 : 2 in s tem dobil naslov najboljšega provincialnega mađarskega moštva.

Sportna zveza gluhanemih v Fran- ciji je te dni priredila v Lyonu veliki sportni miting, katerega se je udeležilo veliko gluhanemih sportnikov iz cele Francije. Spored je obsegal plava- nje, lahko atletiko, kolesarske dirke in nogomet.

Nogometna tekma med moštvom Tirolske in moštvom Solnograške se je vršila v nedeljo v Inostu in končala neodločno z 2 : 2. Pričakovala se je go- tova zmaga Tirolske.

Nov roman „Jutra“.

Prihodnje dni končamo s priobče- vanjem grandiozne Nušičeve vojne slike «Devetstopenajsto» in s 1. av- gustom prične poleg našega senza- cijalnega romana

«HČI PAPEZA»

žhajati izviren roman odličnega slo- venskega pisatelja dr. Ivana Laha

Slatinska princesa.

Dejanje se godi v idilični pokrajini našega letoviškega biserja Roga- ške Slatine.

Prepričani smo, da bo Lahov ro- man vzbudil splošno zanimanje in pridobil «Jutru» novih simpatij.

«Jutro» velja od 1. avgusta naprej mesečno 10 Din.

Zakon o zaščiti ubogih in onemoglih.

V 77. številki Uradnega lista pokra- jinske uprave za Slovenijo je objav- ljen novi državni zakon z dne 10. maja t. l. glede zaščite in preskrbe ubožev. Zakonu se na prvi pogled vidi, da je glad naglice, s katero so se v Zakono- dajnem odboru proti koncu leta 1921. urejevale mnoge važne reči. Gotovo je zakon v sedanjih obliki nevdržljiv in potrebuje bistvenih popravkov. V pe- tem členu zakona je rečeno, da pred- piše se natančneje odredbe o tej vrsti javne pomoči minister za socialno po- litiko s pravilnikom. V členu 6. pa se ugotavlja, da ima zakon že svojo ob- vezno moč od 10. julija t. l. Tega dne se je namreč zakon objavil v «Službe- nih Novinah». Po tem dnevu so pra- stali torej veljati vsi zakonski predpi- si, ki nasprotujejo temu zakonu. Tako so ukinjene določbe avstrijskega za- kona z dne 3. decembra 1863, drž. zak. št. 105, in na bivšem Kranjskem hkrat- ni deželni zakon z dne 23. avgu- sta 1883, drž. zak. št. 17. Z ozirom na nejasno besedilo novega zakona pa bo treba predpis o razveljavljenju starih določb interpretirati z največjo skrb- nostjo.

Novi zakon določa v 1. členu: «Gle- de vseh odraslih oseb, ki so tolikani- gromašne, da se zaradi starosti ali onemoglosti volbe ne morejo vzdrževati same z lastnimi pomočmi, niti ni- majo koga, ki bi skrbel zanje, a niso obsežene z zakonom o invalidih, imajo določne občine, kjer prebivajo, dolž- nosti, da jih vzdržujejo ob občinskih stroških. Istotako morajo dajati obči- ne najpotrebnejšo pomoč potnikom in pripotnikom, ki ostanejo iz kakršnih- koli vzrokov brez življenjskih pomoč- kov in ne morejo nadaljevati potova- nja. Zategadel morajo občine vsako leto v svoje proračune vstavljati po- trebne kredite v ta namen.»

V zakonu se govori le o odraslih ubogih. Iz tega bi se dalo sklepati, da občine niso dolžne vzdrževati ubogih

in osirotelih otrok in polodrasle ma- lade. Tu treba smatrati, da imajo ubožne vdove ali onemogle nezakon- ske matere pri nas še vedno pravico, prositi in prejmati občinski podpora za svojo deco in da imajo občine tudi še poslej dolžnost, skrbeti za preživlja- nje in vzgojo ubožnih otrok. V smislu zakona so občine morale tudi otroke živih staršev do izpolnjenosti 14. leta podpirati z rednimi mesečnimi in izred- nimi denarnimi zneski ter skrbeti za njih vzdrževanje in bolnišniško postrež- bo. Za sirote pa se je morala vsaka občina dejansko brigati tudi še po 14. letu dotlej, da so nastopile kakršno- koli službo. Novi zakon teh določb, ki ž njim niso v nasprotju, očitno ni odpravil.

Nasprotno nalaga novi zakon, da morajo vzdrževati uboge ali onemogle, «občine, kjer prebivajo». Ta določba je zelo nepremišljena ter bi lahko po- stala za občine katastrofalna v svojih posledicah. Po citiranem avstrijskem zakonu z dne 3. decembra 1863, daje le domovna pristojnost pravico do ubožne preskrbe (§ 1.) in le domači- nom je dolžna občina v primeru ob- uožanja ali onemoglosti dajati denar- no ali kakršnokoli stvarno podporo; le domačine mora občina sprejemati v ubožnice in dobrodelne zavode ter le domačinom sme občinski urad dovolje- vati ubožne ustanove in dr. (§ 22.).

Tudi omenjeni kranjski deželni za- kon iz leta 1883. izrecno omejuje dolž- nosti občine glede ubožev na domov- no pristojnost (§ 2. in 3.); glede vna- njih ubožev pa se določa, da jim ob- čina ne sme odrekati nujno potrebne pomoči s pravico do povračila. Izdano podpora mora torej povrniti domovin- ska občina ali pa oni, ki je po držav- ljanskem pravu ali drugih zakonih ob- vezan, stroške povrniti (§§ 23. in 29. dom. zak.). Le glede brezdomincev obsega državni zakon še posebne do- ločbe (§ 19. in 27.).

Po besedilu novega zakona, kakor ga objavlja «Uradni list», bi morale v bodoče nositi vse breme ubožne oskr- be občine, kjer ubožec prebiva. Srbski tekst govori o «žiteljih», kar pač ne pomeni zgolj prebivalca v vsakdanjem pomenu besede, temveč se rabi ope- tovano tudi v označbo «domorodstva».

Po besedilu novega zakona, kakor ga objavlja «Uradni list», bi morale v bodoče nositi vse breme ubožne oskr- be občine, kjer ubožec prebiva. Srbski tekst govori o «žiteljih», kar pač ne pomeni zgolj prebivalca v vsakdanjem pomenu besede, temveč se rabi ope- tovano tudi v označbo «domorodstva».

Ako bi obveljala običajna razlaga besede «žitelj», kakor jo prevaja «Uradni list», potem grozi posameznim velikim občinam, zlasti mestnim, novo ogromno breme. Zlasti Ljubljani se obeta velikanski priliv ubogih iz vse pokrajine. Zakaj Ljubljanska občina daje svojim ubogim po 100 K, odnosno po 50 K redne in stalne podpore na mesec; ima najlepše in največje ubož- nice s popolno oskrbo in po Ljubljani je mogoče tudi največ naprosjačiti. Nadejati se moramo torej vesoljnega preseljevanja podeželskih ubogih in onemoglih v naša mesta, v prvi vrsti pa v Ljubljano in vsa glavna mesta Jugoslavije.

Toda ne samo ubogi se bodo smeli sklicevati na 1. člen novega zakona, nego tudi klateži in postopači Jugosla- vije dobe poslej pravico, da si po svo-

Domače vesti

* **Bivši notranji minister dr. Marinković** se je v svojo odmor podal v Bohinj, kjer se že dalj časa nahaja njegova rodbina. Gospod in gospa Marinković sta odlična turista. Gospa je leta 1915. spremljala svojega soproga peš na strašni poti preko alpskih gor.

* **Sprememba v vodstvu presbiroja.** Potovanje gospodov iz presbiroja v Karlove Vari je imelo uspeh. Predno so se vrnili, je minister Ninčič izvedel spremembo, ki obetajo znatno izboljšanje naše informacijske službe. Za šefa presbiroja je imenovan dr. Svetislav Predić, za njegovega pomočnika dr. dosedanj vodja zagrebškega novinskega urada Ante Brozović. Oba sta bila včeraj sprejeta od zunanjega ministra dr. Ninčiča, s katerim sta dolgo konferirala o organizaciji poročevalske službe, ki se postavi na popolnoma moderno osnovo, ki bo odgovarjala državnim potrebam na zunanje in znotraj in interesom naše zunanje politike. Predić in Brozović sta že nastopila svoja mesta.

* **Imenovanja v državni službi.** Za šefa krajevne kontrole pri carinarnici v Ljubljani je imenovan Peter Milivojevič, doslej šef krajevne kontrole pri okrajni finančni upravi v Peči. — Za pomočnika komisarja železniške policije v Mariboru je imenovan absovirani pravnik Albin Juhart, za pomočnika komisarja železniške policije na Raketu pa Franjo Petretić iz Zagreba.

* **Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani** je imelo predvčerajšnjem v mestni posvetovalnici izreden občni zbor. Šlo je v prvi vrsti za volitev slovenskih članov v državni zdravstveni svet, kamor ima Slovenija odposlati štiri člane. Izvoljeni so bili v ta svet g. prof. dr. Alojzij Zalokar, vodja ginekološkega oddelka javne bolnice, višji okrajni zdravnik dr. Zivko Lapajne in kot namestnik dr. Ernest Dereani za ljubljansko oblast; dr. Robič in dr. Lavrič ter kot namestnik dr. Kolterer pa za mariborsko oblast.

* **Občuli Sorci** na Gorenjskem je ekonomsko-finančni komite ministrov dovolil odpis davka za leto 1920. Občina je bila do omejenega leta okupirana od italijanskih čet.

* **Odgovor na vprašanje.** G. inspektor dr. Trnko nam piše: »Jugoslavija« od 25. julija me sprašuje, ali so bili povodom preiskave, ki se je vršila proti meni na podlagi svedočenja objavljenih obtožb ravnanja Kamenaroviča, zaslišane tudi osebe, na katere »Jugoslavija« polaga očitno posebno važnost. Prosim Vas za ugotovitev, da so bili zaslišani tudi vsi tisti, na katere se je pozival g. Kamenarovič, namreč on sam ter g. de Giorgio in dr. Dagna.

* **Stavba palače urada za zavarovanje delavcev.** Včeraj popoldne je okrajni urad v Ljubljani dobil od zastopnikov osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu g. Bukšega in Baura, ki sta se mudila v Ljubljani, nalog, naj se delo pri stavbi do definitivne odločitve koncentrirata le na glavni trnadstropni alični trakt in na glavni dvorišni trakt, v katerem je projektiran ambulatorij. Delo na ostalih objektih se ima začasnoma ustaviti.

* **Vodovodna naklada v Bistrici.** Vas Bistrica v Bohinju bo pobirala odsej vodovodno davščino, in sicer od vsake prve pipe v hiši po 50 kron na leto, za vsako nadaljnjo pipo pa po 25 kron. Od pip, ki so napravljene zunaj hiš za splošno uporabo, se plača letno 150 kron. Ta znesek plačujejo sorazmerno stranke, ki uporabljajo pipe.

* **Kaj je z najfinjšim hercegovskim tobakom.** Z ozirom na našo tozadevno včerajšnjo notico, nam sporoča voditeljica tobačne glavne zaloge v Ljubljani, da na pomanjkanju imenovane vrste tobaka ne zadene glavne zaloge nobena krivda, ker je v tekočem mesecu prešla od kr. glavnega stovarišča gotove robe tobačne tovarne v Ljubljani samo 161 kg najf. herc. tobaka, ki se je razdelil sorazmerno.

* **Odlikovanje za kmetijstvo in zadrugništvo zaslužni mož.** Na predlog poljedelskega ministra so bili odlikovani za njih zasluge za kmetijstvo sploh, posebno pa za zadrugništvo, čebelarstvo, konjarstvo in čmeljarstvo naslednji gospodje: Andrej Kalan, stolni prost v Ljubljani, s redom sv. Save tretje stopnje; dr. Anton Božič, predsednik Zadrugne zveze v Celju, in Franjo Roblek, predsednik Čmeljarskega društva v Zalcu, oba s redom sv. Save četrte stopnje; Anton Kralj, tajnik Zadrugne zveze v Ljubljani; Janko Lesničar, ravnatelj Zadrugne zveze v Celju; Rado Lah, tajnik Kmetijske družbe v Ljubljani; Franc Zupančič, predsednik konjarskega odseka za Kranjsko, in Lovro Petovar, predsednik konjarskega odseka za Štajersko — vsi z redom sv. Save pete stopnje.

* **Ciril-Metodova prireditel v Grobelnem.** Iz Grobelnega nam poročajo: Nad 22.000 kron izkupička je prinesla Ciril-Metodova prireditel v Grobelnem. Glavni družbi se je odposlal čisti dobiček 16.000 kron — trudopolnem delu gotovo najlepše plačilo in uspeh! Smelo lahko trdimo, da je tukajšnja podružnica ena izmed najbolj agilnih in poštenih v delu za narod. Krasen poletni dan — v nedeljo dne 2. julija — nas je napolnil z najboljimi upi za obilno žetev. Nismo se varali; vseučni prostor se je polnil. Prišlo je domače obsestvo in obilica cenj. gostov iz bližnjih in daljnjih vasi in trgov. Tudi Celjani in Mariborčani so bili zastopani. Na veseličnem prostoru

se je nudilo udeležencem razna telesna okrepčila v zelenih šatorih. Na prostem pa so prodajale dišne mladenske srečke šopke, razglednice itd. Dobitki srečolova so bili kaj okusni ter jih je bilo nad 200. Za duševno razvedrilo je skrbel godba in vrli pevci. Uspeh prireditelje je bil res presenetljiv. Vsem udeležencem bodi izrečena tem potom zahvala in na veselo svidenje! Prisrčna zahvala pa tudi darovalcem lepih dobrot, peciva in pi-jade in vsem, ki so kakor koli pripomogli do lepega uspeha.

* **Z ljubljanskega konservatorija.** Državni izpit na ljubljanskem konservatoriju so napravili naslednji učitelji, oziroma učiteljice: Emil Adamič in Ado Gröbming — oboja z odliko; nadalje Ervina Ropasova, Frida Spitzlerjeva in Minika Zacherlova.

* **Smrtina kosa.** V Trzinu na Dolenjskem je dne 27. julija umrl tamkajšnji nadučitelj gospod Vinko Klanšek. Pogreb je danes ob osmih zjutraj v Trzinu. — V Celju je po dolgotrajni bolezni umrl g. I. Lanjšič, uradnik tvrdke Majdič.

* **Stekel pes je v Stari Moravici** ogrizel 14 oseb. Vse ogrižene osebe so prišle v Pasturev zavod v Novem Sadu, kjer so bile cepiljene proti tetklni.

* **Velika defraudacija v Subotici.** Šef agenture »Export-import« v Subotici, Ljudevit Simon, je poveril podjetju nad milijon kron ter jo potem popihal preko meje v Italijo. Imel je potne listine za vse evropske države.

* **Afera na Košuti.** Poročali smo o nedostojnem in nasilnem obnašanju dveh pograničnih vojakov proti turistovski družbi, ki je hotela na Košuto. Kakor nam sedaj javljajo iz Kranja, je tamošnji poveljnik pograničnih čet dal oba vojaka aretirati. Zagovarjati se bodejo morala pred sodiščem.

* **Z aeroplanom iz Novega Sada v Sarajevo.** Dne 26. julija sta z novosadskoga aerodroma na aparatu Breguet-Maybach poletela v Sarajevo kapitan Roža Bibernik in podporočnik Adolf Tudor. Preletela sta pot, ki je v zračni črti dolga 200 km, v 1 in trideset ur. Pilota sta letela z aparatom precej visoko, pogosto do 3000 metrov, ter sta srečno dospela v Sarajevo. V Novi Sad sta se vrnila z železnico.

* **Rubež v narodnem gledališču v Oslju.** Pred par dnevi so sodno rubili osi-jeksko gledališče, ker je napravilo 130.000 kron dolga na tanijemah in avtorskem honorarju. Zapečatili so ves notni material. Dokler ne plača gledališče vsega dolga ne sme igrati naslednjih oper: »Mrtve oči«, »Pikova dama«, »Pagliacci«, »Cavalleria rusticana«, »Evgenij Onegin« in »Carmen«. Tudi več oper in dram je na »indeksu«. V prihodnji sezoni bo pravi zastopnik avtorjev pobiral tanijemah vsaki večer pri gledališčni blagajni.

* **Novi Sad za svoje uslužbenke.** Kakor javljajo novosadski listi, zgradi tamkajšnja mestna občina za svoje uslužbenke 250 stanovanj. Ako jih ne zasedejo mestni uslužbeni, odstopijo se preostala stanovanja državnim uradnikom.

* **Iz Hrastnika nam poročajo:** V gostilniškem vrtu pri Rošu se je vršil v nedeljo večer koncert »Lasknega salonskega orkestra«, pomnoženega z nekaterimi močmi hrastniškega »Glasbenega društva«. Vse točke so se proizvajale precizno, mnenje je, da nastopi orkester lahko vstopovod, in je škoda, da se je določila malo previsoka vstopnina, ki je zabranila marsikateri manj premožni, zlasti delavski rodbini, se prireditelje udeležiti. Naši Nemci so seveda izostali.

* **Tri četrtine milijona za poštnino.** V Sarajevu je prejel neki gospod pismo iz sovjetske Rusije. Na pismu se nahajala 100 znamenj v vrednosti 750.000 rubljev. Znamke so višnjeve in nosijo sovjetski grb. Kakor je iz tega razvidno, stane poštnina iz Rusije v Jugoslavijo tri četrtine milijona.

* **Potrtilo.** Na prošnjo g. Josipa Klotarja ml. potrjuje uradništvo, da g. Klotar ml. ni pisec dopisa iz Trzinu, objavljenega v št. 170 dne 21. julija in — kolikor je uradništvo znano — tudi ni bil v nobeni zvezi.

* **Samomor vsled žalosti.** V svojem stanovanju se je predvčerajšnjem ustrelil v Mariboru ruski begunec uradnik Vladimir Solnikov. Zdravnik rešilne postaje dr. Ipavice je ugotovil smrt. Solnikovu je pred kratkim umrla žena. Žalost za ljubljeno ženo ga je gurala v smrt.

* **Panika v vlaku.** Predvčerajšnjem zjutraj je na progi Zidani most-Zagreb v nekem vagonu tretjega razreda blizu postaje Zaprešić nastal ogenj. Vsed iskre iz lokomotive se je bil vnel sedež zavirača. Ves vagon je bil kmalu v dimu; med potniki je nastala panika. Končno se je vendar neki potnik spomnil na zasilno zavoro. Vlak so ustavili in ogenj kmalu pogasili.

* **Požar v Razvanju.** V četrtek zvečer je nastal v gospodarskih poslopih posestnikov Rečnika in Zebeja v Razvanju pri Mariboru požar. Ogromen plamen je požrl velikanske zaloge senna, slame in žita. Neumornim gasilcem se je zahvaliti, da so posestnikom rešene stanovanjske hiše. Požar je bil silen in nevarnost zelo velika. Ognjeni zubli so se videli daleč naokoli.

* **Iz Brežic smo prejeli naslednje poročilo,** ki ga objavljamo brez komentarja: Nemski in nemškutarske firme imajo ed našimi narodnimi prireditelji toliko respekt, da ne stavljajo svojim namršencem za udeležbo na narodnih prireditvah nikakih zaprek. Narodna firma Vranko in Brovčar avarnu javnu

ni dala dopusta za odzveno na naraščajočem dnevu v Ljubljani in to navzlic intervenciji Sokola.

* **Smrtina nesreča.** Iz Hrastnika nam poročajo: V sredo, dne 26. julija se je pri gradbi fage g. F. Majdiča v Hrastniku vdrl zid zraven stoječega konjskega hleva in zakopal pod seboj 27letnega delavca Speleta, doma iz Poličke vasi pri Jarenini. Po dvehurnem izkopavanju so ga potegnili mrtvega in popolno zmečkanega izpod razvalin.

* **Nezvesta žena.** Z ozirom na poročilo, objavljeno pod tem naslovom v št. 169 našega lista, smo prejeli naslednje pojasnilo: Vse drugo je res, resnica pa ni, da je moja hčerka Ivana Omerzo na dan pred smrtjo svojega moža Franceta Omerzo, popivala v družbi svojega prejšnjega ljubimca, ker je bila ves dan pri domu in na polju, kar lahko priča vsa vas Studo. Sicer pa ima vso žalostno stvar v rokah sodišče.

Iz Bohinjske Bistrice.

Pogorišče v Bohinjski Bistrici nudi še vedno zelo žalosten pogled. One neposredne grozote, kakor je bila prve dni po požaru, sicer ni več. Kosi ožgane oblake, ostanki razdelanega poljstva, okajajoče ter tarnajoče prebivalstvo, silen dim po ognju, po osmojenem in ožganem, vse to je izginilo. Sedaj se že kavlje prvi znaki vstajanja in obnavljanja po strahotni katastrofi. Kar je bilo zidanih hiš, in takih je bilo izmed 28 zgorelih hiš, vendar precej, — pri teh nabijajo deske vrhu osmojenih zidov, da služijo kot provizorna streha. Pod njimi bo mogoče bivati, če se popravijo okna, vrata, tla in stropi. V maloštevilnih izjemah je celo strop ostal za silo ohranjen.

Ako napravijo zidane hiše vtis začete obnavljanja, pa seveda ni tega pri lesenih bajtah, od katerih ni ostalo drugega ko kameniti temelji. Tu brezupno zeva črna in nikogar ni, ki bi si dal opraviti nad njo.

Kako strašen je bil ogenj, si moremo predstavljati po tem, da se vidijo stori dreves, ki so z debeli vred popolnoma ogoreli. Za ogenj pa je bilo materiala dovolj. V Bohinju velja kot znak dobrega gospodarstva, ako je hiša na vseh straneh dobro obložena z drvmi; silne skladovnice drv okrog hiše so značilne za našo Gorenjsko. Tega je bilo tudi v Bistrici dovolj; ena hiša n. pr. je imela zloženih nič manj ko šestnajst sežnjev suhih drv. Kako je to gorelo, si ne bo težko predstavljati. Kupi oglja pričajo o tem...

Če si pogledaš pogorišče, vidiš, da se je ogenj ustavljal šele tam, kjer je bil med vaškimi deli večji presek. Le malo je hiš, ki so bile zares rešene, in ki kažejo sledove gašenja; kar je mogel doseči ogenj, gnan od zapadnega vetra, to je dosegel; širše ni jve in drevje mu je odkazalo mejo. Do šeste ure zvečer nekako je bilo glavno uničenje opravljeno. Zgorelo je skupaj 28 hiš in poleg tega mnogo gospodarskih poslopij. Vendar to še ne predstavlja cele Bistrice, ki ima vsega skupaj 145 hiš. Oni del, kjer se nahajajo moderni hoteli, je ostal popolnoma nepoškodovan. Zgorel je stari del Bistrice in sicer gornja vas.

Sedaj funkcijonira javna kuhinja za ubožnejše pozorce; nastanjena je v prostornem občinskem domu, delo gospodiniče Zemljanove. Čuje se, da ne bo dolgo v obratu; ako bi se to zgodilo, bi bilo pač mnogo več težkih neprijetnosti za prižadete.

Prihajati so začeli prvi darovi za pogorelost. Glede nove gradnje pa so se na višjo inicijativno lotili smotnega regulacijskega načrta. Kajti Bohinjska Bistrica ima postati eno glavnih središč tujskega prometa; treba je tedaj nove zgradbe postaviti pod vidiki novih zahtev. Vsekakor je treba priskočiti pogorelem na pomoč z izdatnimi sredstvi in Bohinjska Bistrica bo naposled stala še lepša in prikladnejša, nego je bila stara.

Objave

* **Promenadni koncert** muzike Dravske divizije bo danes, ako bo ugodno vreme ob 18. uri v »Zvezdi«.

* **Izredni občni zbor društva državnih pisarniških uradnikov za Slovenijo** se vrši na podlagi sklepa rednega občnega zbora z dne 26. marca t. l. dne 13. avgusta t. l. ob 9. uri v mestni posvetovalnici v Ljubljani s sledečim dnevnim redom: 1.) Odobritev pravil pogrebne in podporna sklada, ter sprememba pravil; 2.) Ustanovitev Saveza administrativnih činovnika kraljevine SHS; Radi važnosti dnevnega reda se p. n. tovariši-clani vabijo, da se tega izrednega občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Ako bi bil izredni občni zbor ob določeni uri nesklepčen, se vrši v smislu § 19., odstavek 2. društvenih pravil pol ure pozneje drugi izredni zbor z istim dnevnim redom in je sklepčen ne glede na število navzočih ali zastopanih zborovalcev.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 28. julija 1922.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	762.3	17.0	bresvetra	deš	0.3
Ljubljana	14.	760.9	21.2	"	oblačno	—
Ljubljana	21.	762.6	17.8	"	deš	—
Zagreb	7.	755.3	19.0	vzhod	jarno	—
Beograd	7.	763.0	12.0	sev. zap.	oblačno	1.0
Unja	7.	760.9	17.0	"	—	2.0
Praga	7.	760.7	15.0	"	—	—
Inomost	7.	762.6	17.0	bresvetra	deš	1.0

V Ljubljani barometer nastan., temperatura nizka. Solnce vzhaja ob 4.36, zahaja ob 19.38

Gospodarstvo

Prvi jugoslovanski vagoni.

(Praznik subotičkega delniškega društva »Ferrum«.)

Subotica, 26. julija. Tovarna železniških voz »Ferrum« v Subotici je te dni izdelala prvih 40 železniških vagonov. Včasih so se prirejale ob priliki spustitve bojne ladje v morje velike svečanosti, tem bolj pa moramo ceniti ta dogodek, ko se izročajo prometu železniški vagoni, ki služijo miru in delu. In ti vagoni so se izdelali v domači tovarni, iz domačega materiala in od naših delavcev, ki so s tem pokazali odlične vzgled za delo, ki služi v vsakem ožiru splošni blaginji.

V Subotici je bila pred tremi leti na onem mestu, kjer dela danes na stotine delavskih rok, stara zgradba nekega mlina, ki ni bil več v obratu. Pred tremi leti je bila osnovana na tem mestu tovarna poljedelskih strojev d. d., iz katere se je razvil monumentalno podjetje delniška družba »Ferrum«. Podjetje se je res razvijalo v američanskem tempu: izprva je bilo zaposlenih 12 delavcev, a delniška glavica je narasla od 750.000 K na 3 milijone. Izprva je pripadalo tvornici 1010 sežnjev, a sedaj ji pripada 12.000. Ravnotako se je širil tudi krog njenih proizvodov. V začetku se je bavila samo s popravili poljedelskih strojev, danes izdeluje že nove železniške vagonne in je v tej stroki sedaj še edina tvornica v cel državi. Mesečno izdelava 30 novih vagonov. Tvornica izdeluje v lastni delavnici tudi vse one stroje, ki so potrebni za popravilo vagonov. Ima moderno livarno železa in zvonov, ki je tudi prva v državi. V kratkem bo zgrajena tudi tvornica tehnične in se bo uredil poseben oddelek, ki bo izdeloval sesalke in železne strukture za mostove. Sedaj je tudi zgrajena ogromna tvornična garaža, v kateri se lahko namesti 80 železniških vozov. Tvornica pa ne skrbi samo za obratovanje, ampak tudi za svoje delavce. Bila je to prva tvornica v državi, ki je nudila delavcem lepe dohodke, čim bolj pa se večja številica delavcev, tem bolj se gradijo tudi delavske hiše v bližini tovarne. Tvornica vzdržava mnogo koristnih zavodov za blagostanje delavstva.

Duša, ustanovitelj in voditelj podjetja je Dragotin Koloman Steiner, ki je glavni ravnatelj tovarne. On je ustanovitelj tovarne, on jo je razvil iz skromnega početka do današnje visoke stopnje. Njegova žilavost, podjetnost in organizacijski dar so jamstvo za to, da bo tudi bodoči razvoj vreden dosedanjih uspehov.

Dovršitev prvih 40 vagonov je uprava tovarne svečano proslavila. Vse delavstvo je v krogu svojih rodbin svečano proslavilo svoj prvi uspeh. Svečanost je prisostvovala tudi mnogo odličnih oseb, med njimi tudi veliki župan Dobanovački. Zvečer se je vršil v hotelu pri »Janjetu« banket, ki so se ga udeležili zastopniki civilnih in vojaških oblasti, ravnateljstva železnice, kakor tudi voditelji subotičkih obrtnikov in trgovcev. Veliki župan Dobanovački je imel nagovor, v katerem je ocenil narodno gospodarski značaj tvornice »Ferrum«. Tudi številni drugi gosti so imeli ob tej priliki pomembne nagovore.

— **Mesne cene v Mariboru.** Govedina 56 do 64 kron, svinjina 90 do 100 kron, telatna 60 do 64 kron.

— **Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani** je, z ozirom na nedostatek žita in mleviskih produktov, ki je zavladal v Sloveniji, posebno v Ljubljani, vsled omejitve prometa, brozjavno zaprosila Direkcijo državnih železnic v Zagrebu, da se izpremeni odredba o prometnem ograničenju, z dne 17. julija 1922. Na to vlogo je dobila obvestilo, da je ves promet v smeri Vzhod-Zapad popolnoma prost.

— **Prvi vinski sejem v Zagrebu.** »Hrv. Slav. gospodarsko društvo« kao središnja zadruga v Zagrebu priredi v jeseni tekočega leta razstavo konj, goveje žitvine, zelenjave, sadja, grozdja in vina ter s tem v zvezi vinski sejem na prostoru sejmišča. Razstava in sejem se otvorita dne 17. septembra in zaključita dne 19., oziroma dne 23. septembra. (Razstava živine se zaključita dne 19. septembra.) Na vinskem sejmu lahko sodelujejo vsi vinogradniki in trgovci v vinom iz vsega področja Hrvatske in Slavonije. Za živino so določene nagrade do 10 tisoč kron za najboljšega trebca, odnosno ravno toliko za plemensko kobilo, bika ali kravo. Za zelenjavo in sadje bo mesto Zagreb podelilo posebne nagrade. Razen denarnih nagrad se bodo delile tudi nagrade v gospodarskem orodju in strojih ter častne diplome in priznanja. Ker so zaloge vina na Hrvatskem še zelo velike in izgledi za bodočo trgatvev jako povoljni, vlada posebno za vinski sejem velik interes. Natančne informacije daje naslovljeno društvo v Zagrebu, Wilsonov trg 2.

Borza

Zagreb, devize: Dunaj 0.27 — 0.2774, Berlin 15.30 — 15.85, Budimpešta 3.25 — 5.45, Milan 374.50 — 376.50, London 362 — 363.50, Newyork ček 80 — 81.50, Praga 187 — 188, Svica 1525 — 1560, valuta: dolar 77 — 80, avstr. krona 0.25, marke 17 — 18.

Trg. obrtna banka 55 — 60. Brodska banka 79. Hrvatska eskomptna banka 165 — 166. Jadranska banka 425 — 450. Jugoslovenska banka 103 — 105. Ljubljanska kreditna banka 210 — 235. Slavonska banka 112 — 113. Prastrediona 1145 — 1150. Rečka pučka banka 117. Slovenska eskomptna banka 169. Srpska banka 152 — 152.50. Eksploatacija drva 120 — 130. Dubrov. parob. družba 1300. Goranin 105 — 125. Narodna šumska industrija 102 — 104. Našička industrija drva 125 — 127.50. Gutman 285. Slavonija 102. Union 525 — 575. Ljubljanske strojne tovarne 207.50. Trboveljska premogokopna družba 200.

Beograd, devize: Berlin 15.90, Budimpešta 5.40, Milan 374, Pariz 670, Svica 1600, Dunaj 0.23, London 357, Praga 185.

Dunaj, devize: Zagreb 116 — 116.30, Beograd 463.90 — 465.10, Berlin 61.35 — 61.65, Budimpešta 23.96 — 24.04, London 1650 — 1652, Milan 1698.50 — 1701.50, Newyork 370.75 — 371.25, Pariz 3072 — 3078, Praga 849 — 851, Sofija 227.50 — 228.50, Varšava 593 — 599, Curih 7043 — 7057, valuta: dolarji 368.50 — 369.50, levi 227 — 229, nemške marke 68.50 — 69, funti 1648.50 — 1651.50, fr. franki 3065 — 3075, lire 1698 — 1702, dinarji 463.50 — 468.50, poljske marke 592 — 600, levi 234.50 — 235.50, švic. franki 7015 — 7035, češke krome 848.50 — 851.50, madž. krome 24.24 — 24.36.

Praga, devize: Berlin 800 — 820, Curih 823 — 827, Milan 197.75 — 199.25, Pariz 351.50 — 359.50, London 192.37 — 193.87, Newyork 43.075 — 43.675, Beograd 53.75 — 54.75, Sofija 26.10 — 26.90, Dunaj 0.09 — 0.13, Varšava 0.69 — 0.79, Budimpešta 2.60 — 2.70, valuta: nemške marke 815 — 835, švic. franki 818 — 822, lire 194.75 — 196.25, fr. franki 354.70 — 356.50, funti 191.37 — 192.87, dolarji 42.90 — 43.50, dinarji 53.75 — 54.75, levi 26.10 — 26.90, avstr. krona 0.14 — 0.18, poljske marke 0.69 — 0.79, madž. krona 2.60 — 2.70.

Curih, devize: Berlin 0.975, Newyork 526, London 23.41, Pariz 43.65, Milan 24.15, Praga 11.95, Budimpešta 0.34, Zagreb 1.60, Sofija 3.32, Varšava 0.088, Dunaj 0.0175, avstr. žigosane krome 0.02.

Berlin, devize: Italija 2526.80 — 2533.20, London 2440.40 — 2445.60, Newyork 550.31 — 551.69, Pariz 4569.25 — 4580.75, Svica 10.486.85 — 10513.15, Dunaj 143 — 147, Praga 1243.40 — 1246.60, Budimpešta 33.20 — 33.30, Bukarešta 335, Zagreb 680.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«.

Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

F. DEBELJAK

(prej Rasberger)

Ljubljana, Sodna ulica 5.

Največja zaloga gramofonov, orkestronov, ploč, zvonoč, igel, peres in vseh gramofonskih delov. Ceniki brezplačno. 37/11

Izjava.

Pomožno uradništvo občine Trbovlje izjavlja k dopisu »Novega časa« z dne 17. julija 1922., števil. 159, da je vsebina istega, v kolikor se nanaša na razmero v tukajšnjem občinskem uradu popolnoma izmišljena ter vpisana od kandidata, ki misli, da se brez politike niti v uradu niti kje drugje ne more izhajati. Neresnica je, da trpimo vsled ikikanjanja od strani g. obetajnika, še manj pa je resnica, da se pod vplivom g. gerenta uvaja v urad sokolski duh. Resnica pa je, da g. gerent pušča obč. uslužbenecem glede političnega prepričanja popolno svobodo.

Obrekljivec naj pride na dan s polnim svojim imenom, da se bo moglo terjati od njega za njegovo trditve dokazov, ker ostane sicer v naših očeh lažnivec.

Mihail Kosi, Zlatka Kuhar, Ana Steh-Durbačevska, Anica Pleskovič, Podrenik Alojzij.

Industrija perila POVH & MEDIC, NOVO MESTO.

Trgovski pomočnik

mešane stroke, mlajša moč, se sprejme za takoj ali s 1. oktobrom v prometnem trgu na Dolenjskem. Plača po dogovoru. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod št. 23.

Gradbeno podjetje ing. Dukić in drug Ljubljana, Bohoričeva ul. 20. se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Hči papeža — Lukrecija Borgia

Da, predstojnica samostana je imela popolnoma prav... v spanju je treba iskati pozabljenosti; to je bila edina pomoč, ki ji je še preostajala.

Lukrecija se je v polni obleki, z jahalnimi škornji na nogah, vrgla na trdo ležišče. In ni bilo treba dolgo, da ji je sen zatisnil oči in njeno obupano srce je našlo mir. Narava je močnejša ko volja človeka.

Morda je tako mirno spala že vso turo, ko so se polahko in oprezno odprla vrata male celice. Mračna senca je vstopila vanjo. Približala se je Lukreciji postelji, a sivolasa glava, ki je ni več prekrivalo munsko pokrivalo, se je globoko nagnila nad spečo Lukrecijo.

«Tužno moje dete,» so šepetala usta, ah, dete moje —, ko bi ti slutila! Ne, nikoli ne smeš zvedeti tega; tudi zato mora tajnost ostati prekrita z grobnim molkom. Nikoli ne smeš zvedeti, da si danes stala pred svojo materjo, ki ji je srce krvavelo od tvojih prošenj in solz. Ah, ko bi ti mogla pomagati, toda moja prisega, strašna, težka prisega, h kateri me je prisilil in ki sem jo položila, ko me je prevzel blazni strah pred peklenko kaznijo, ta strašna prisega me veže, da ne

emem razprostrti svojih rok, pritisniti te na svoje srce, tužni otrok moj! Ne smem poljubiti tvojih solznih oči, ne smem ti dati svobode, da lahko rešiš, kar ti je najsvetejše na tem svetu. Zato moram biti samo sestra Vincencija, predstojnica samostana «skesanih sester»,... in zato mora Vanzoza Catanei počivati v grobu. Tako hoče on, on je tako zapovedal, ko mu je del krščanstva zapretil, da se upre njemu, papežu, ker je ob njegovi strani stala njegova soproga, mati njegove dece.

Na Veliko noč so odjeknili zvonovi tožno in tiho... zvonovi Rima. Medtem se je skozi Angeljsko trdnjavo pomikal sprevod do grobnice, katero so zame pripravili v najdivnejšem delu vatikanskih vrtov. In kmalu potem se je nad mojim grobom dvigal prekrasen spomenik iz svetlega belega mramorja. — Ah, jaz vem, Lukrecija, da si ti mnogokrat postajala pred tem spomenikom. Donášala si cvetja, a tvoje solze so bile namenjene materi, katero si tako rano izgubila.

Toda, Lukrecija moja, tvoja mati živi! Živi novo življenje v grobnici samotnega samostana in se s krvjo in solzami kesa svojih grehov in ponižnih čaka dneva, ko stopi pred božji stol. Jadno moje dete, ali naj tudi ti postaneš žrtev Borgiaev? Ali so se zakleli, da upravitijo tudi tebe? Ah, da bi ga nikoli ne bila nosila pod srcem, satana v človeški podobi, ki se naziva Cezar Borgia! On je, ki zlorablja slabotnega

in nestalnega starca na Petrovem prestolu in ga zavaja v kalužni grehov. Naj te poljubim, Lukrecija moja. Samo enkrat naj se dotaknem tvojih ust, le enkrat naj tiho, čisto tiho občutim v spanju materin poljub! —

Sivolasa glava se je sklonila in rje ni suhi ustni sta se tiho in blago dotaknili rdečih Lukrecijinih ustnic... Lukrecija se je stresla v snu in ta tresljaj ji je prešinil vse telo. Počasi so se začele odpirati njene oči, a mračna postava se je naglo dvignila, stopala je neslišno in kakor da ne utegne do vrat, je nenadno izginila v zidovju, na mestu, kjer se je dvigalo klečalo s Kristovo podobo.

Lukrecija je kriknila. Dvignila se je na postelji, divje stresla glavo in si znela oči. Na ertah njenega lica se je odražala utrujenost od težkega sna.

«Milostni Bog, hvala ti,» je sople težko, in si z obema rokama objela vznemirjene grudi, v katerih ji je močno bilo srce. «Hvala ti, Oče nebeški, da je bil samo sen! Ah, kako čuden, strašen sen! Častita mati se je sklonila do mene, toda to ni bila Vincencija, to je bila druga žena, njeno lice je bilo omočeno s solzami in njen glas mi je na uho šepetal strašno tajnost: Jaz sem Vanzoza Catanei, nekdanja ljubica Aleksandra VI., tajno poročena z Lanzolom Rodrigom... dala sem življenje tebi in bratu tvojemu, Cezarju. Naj bo proklet dan, ko se je rodil; nosila sem ga pod srcem, a tvoj oče me je

pregnal, prisilil me, da se ločim od sveta in me dal z lažnim sijajem pokopati. V resnici pa... ah, ne maram več misliti na neumne sanje...»

Besede so zamrle na Lukrecijinih ustnih. Zagledala se je v okno, skozi katero se je lila mehka mesečina. Zazdelo se ji je, da je zblaznela in da gleda prikazen:

Na železnih prečkah okna je zapazila mladeniško in vitko telo, a dečje lice, okroženo s temnimi kodri, je gledalo v celico z velikimi, žarečimi očmi. «Ne, ne, to ni sen... to je paž... Gennaro, mali Gennaro!»

Lukrecija skoči s postelje... Hoče k oknu, toda strah ji prevzame vse telo in skameni se kakor kip.

Položaj, v katerem se je nahajal mladi, drzni paž, je bil silno nevaren; vsak trenutek se je mogla zgoditi nesreča: samo ena nespretna kretnja dečka, lahka omedlevica, le za hip naj popusti Gennarova moč in nesrečnej bi se zdrknil v globino in se ubil...

Toda dečko je bil spretnej ko veверица. Medtem, ko se je z obema rokama oprijemal železnih prečk, je skušal z nogama najti oporišča na oknu. Uspelo mu je. Zdaj se je z vitkim telescem povlekel med dvema prečkama v celico. Kar bi odraslemu človeku bilo nemogoče, je bilo gibkemu dečku igračka.

Malo pretrt in opraskan, a zdrav in cel je zlezal skozi ožek vhod in kratk hip na to je v ozki celici padel pred

Lukrecijo na kolena in pritisnil rob njene obleke na svoja usta.

Le mati lahko občuti, koliko je trpela Lukrecija, kaka peklenška muka jo je prevzela, kako ji je tisoč misli vrtelo v glavi, ko se ji je pred očmi pojavila grozna slika Gennara, padajočega v prepad...

Zdaj se je s solzami otresla strahu. In ko da bi morala še zdaj v samotni celici in braniti svoje ljubljeno dete, se je nagnila k njemu, dvignila ga in ga z drhtečimi rokami privela v svoje naročje, stisnila ga na svoje grudi in pričela vroče poljubljati nežno pažovo lice.

«Gennaro, dragi, sladki Gennaro, ali si to zares ti?» je jecjala. «Ah, ti... pri meni... edino bitje na zemlji, ki me ni zapustilo!»

Po srečnem slučaju sem vse slišal in doznal,» je odvrnil Gennaro, ko ga je Lukrecija spustila iz objema; «dobesedno sem čez raztrgano zapoved, ki jo je dal Cezar Borgia stotniku Ferdinandu; potuhnil sem se, kakor bi spal in on se ni oziral name. A ker ste, gospa, bili vselaj tako ljubezni z menoj, sem mislil... Ah, gospa, ljubim Vas, ljubim Vas, tisočkrat bolj, ko grofice Orsini, ki me je tako težko razžalostila...»

«Kako, dete moje?» prične Lukrecija izpraševati Gennara, prime ga za roke in ga pritegne k sebi na rob postelje.

(Dalje prihodnjič.)

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo pretužno vest, da je v četrtek 27. t. m. ob 6. uri popoldne naša ljubljena mama, oziroma stara mama, tašča in soproga, gospa

Ivana Lassnig, vdova Perko, roj. Sodja

po kratki bolezni v 53. letu starosti nenadoma mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage pokojnice bo v soboto ob 11. uri dopoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

2344

Tržič, 27. julija 1922.

Žalujejoče rodbine Perko-Lončar-Lassnig.

Zahvala.

Ob britki izgubi gospe

Marije Kuhar, roj. Stare

se najtopleje zahvalujemo za vse nam pismeno in ustno izražena sožalja. Srčna hvala vsem, ki so pokojnici v njegovi bolezni lajšali trpljenje. Posebna hvala pa častitemu g. župniku Francu Berniku, nadalje vsem darovateljem krasnega cvetja in vsem onim, ki so nepozabni izkazali zadnjo čast ter jo spremljali na njegovi zadnji poti.

Domžale, dne 28. julija 1922.

Žalujejoči rodbini:

Kuhar-Slokarjeva.

2341

Hotel Rokan v Selcah v Hrvatskem Primorju

z lastnim morskim, solčnim in peščenim kopališčem. Otvorjen vse leto, izza dne 1. avgusta se dobivajo sobe v hotelu in zasebno. Zajemčeno najboljša domača kuhinja v Primorju.

Pojasnila daje

2175

Karel Dovečar, hotelir.

Pozor!

Potnikom, prehodnikom in tujcem

„GRAND HOTEL PETROGRAD“ (železniški postaji nasproti)

Wilsonov trg št. 115, Beograd. — Telefon št. 23-13.

Otvorjen je izza dne 5. junija t. l. Hotel je moderno urejen, ima 120 elegantno mebliranih sob, v vsaki njih je vpeljana topla in hladna voda, hotel razpolaga s kopeli, saloni in posebnimi sobami in z vsemi udobnostmi, z lastno parno kurjavo in električno razsvetljavo. V restavraciji in kavarni se dobe izvrstna jedila in pijača, prvovrstna francoska in srbska kuhinja. Cene solidne. Postrežba hitra in točna.

2038

Ravnateljstvo hotela.

Nudim po najnižjih cenah:

otrobe, moko za krmo, fižol in druge deželne pridelke. Ljudevit Sirc, Kranj.

2338

Več stavbenih parcel

v velikosti po 400 do 500 m² se prodaja v Zgor. Šiški. Pojasnila daje Albin Šmerkolt, Ljubljana, Kolodvorska ulica 24.

Prodajam poceni

elegantno orehovo

pohištvo za spalnico.

Franc Pikl, Tršca 7,

pošta Vransko. 2334

Oprava za spalno in jedilno sobo

dobro ohranjena, skoro nova, se kupi. Reflektira se samo na prvovrstno najfinjšo izdelavo in les.

Ponudbe pod šifro: Oprava 50 na upravo »Jutra«.

2241

Pozor! 2321 Pozor!

Kupim perotnice malih sokolov.

P. Capuder, Vidovdanska cesta št. 2.

Sukno

za promodadne in športne oblike v bogati izbiri

A. & E. Skabernè, Ljubljana, Mestni trg št. 10. 112

Suhe gobe, lipovo cvetje, brinjevo olje in poljske pridelke plača najbolje trdka

20

SIRC-RANT, KRANJ, telef. int. št. 9, in nudi po najnižjih cenah na debelo sladkor, riž, olje, kavo itd.

Mali oglasi

staneje do 20 besedi 5 Din, vsaki naslednji 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanje, nepremičnine do 20 besedi 5 Din, vsaki naslednji 5 besedi 2 Din. — Plače se asprej. (Lahko tudi v znakih.) Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znakna za odgovor.

Službe

Knjigovodja, 2368

vsestransko trgovsko rutiniran, se sprejme s 1. septembrom t. l. Cenjene ponudbe sprejema Bor. Šbil, Kočevje.

2 mizararska pomočnika

sprejme Jak. Fortuna, mizar. mojster, Ziri štev. 32. Plača po dogovoru. 2337

Kupim

Dva psa čuvarja,

do 10 mesecev stara, čiste, velike pasme, kupim. Ponudbe s popisom pasme in kvalitete ter z navedbo cene na upravnistvo »Jutra« pod značko »Dva psa«. 2335

Prodajam

Živo srnce in srnjaka, tri mesece stara bo prodajalo lovsko društvo na Dobrovi

na javni dražbi dne 30. julija ob 3. uri popoldne. Dražba se vrši v Kozarjah, gostilna pri Kocjanu št. 4. 2340

Prodaja se 2314

okoli 100 m² ladijskega poda (Schiffboden). Poizve se Rimška cesta 2, pritličje, desno.

400 m tračnico,

130 mm visoke, okoli 33 kg pri metru težke, z vsemi pripadajočimi deli (tračnice ležeče v Mariboru), se takoj oddajo. Ponudba na poštni predal 29, Maribor. 2304

Nova obleka

in površnik za gospoda (srednje postavne) se po povoljni ceni prodaja. Poizve se pri poročniku Nikoliču, intendantno skladišče, objekt 1, vrata 23. 2307

Stavovarja

Mlad gospod 2350

z akad. izobrazbo išče meblirano sobo v sredini mesta

s posebnim vhom. Ponudba pod »25« na upravo »Jutra«.

Nepremičnine

Zamena. 2319

Deonadstropna hiša v Ljubljani se zamenja z vilo ali enonadstropno hišo z vrtom. Naslov pov. uprava »Jutra«.

Dopisovanje

Zelim korespondence

ljubke deve, plemenite duše in čistega srca, ki bi mi postala nekoč draga in ljubljena prijateljica v mladosti polnih dni. Cenjene ponudbe pod »Severinov 1922« na upravo »Jutra«. 2317

Razpis

Posojilo 100.000 Din

proti dobrim obrestim in garanciji išče posetnik dobro vpeljanega obrtnega podjetja. Ponudbe pod »Posojilo« na upravo »Jutra«. 2303

OBJAVA.

Vsa naročila, ki se izvrše po bratih Alojziju (Slavko) in Francetu Planinšek, ktere se tičejo stavbe v Spodnji Šiški, Kmetijska ulica, so likvidna z današnjim dnem le potom informacijske pisarne Joško Sever, Ljubljana, Dunajska cesta št. 5. 2347

Vodič kroz Jugoslovenske Alpe „SLOVENIJA“

Sestavil znani naš alpinist R. BADIURA.

Praktičen kašipot. — Priročen format po vzorcu Baedekerjevem. — Točni in zanesljivi najnovejši podatki. — Okrog 500 strani, 75 slik, 7 zemljevidnih kart, načrt Ljubljane. Neobhodno potreben priročnik za ture, izlete, potovanja, mora se nahajati v vsakem planinskem domu, hotelu, kavarni, domači knjižnici!

Knjiga bo vzbudila pozornost! Izide pričetkom avgusta t. l.

Posebno opozarjamo nanjo udeležence Sokolskega zleta in Velikega sejma! Cena 100 Din.

Izdala in založila Ig. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani, Miklošičeva cesta 16.

Javiti se je po dopisnici že v naprej!

Pravkar izšel

Rudolfa Badiure

2362

„NA TRIGLAV“

Kašipot po Triglavskem pogorju. Za turiste, izletnike, sportnike, tujce, za vse prijatelje krasot naše domovine.

Izdala Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani. Cena približno 100 K.